

CEVDET EREK

Musikî Müzik

4|12|2021 – 5|2|2022

hunt kastner

hunt kastner s potěšením uvádí samostatnou výstavu istanbulského umělce Cevdeta Ereka. Na výstavě jsou představeny série prací kombinující prvky zvuku, architektury, rytmu a měření času se zacílením na konkrétní prostor. Výstava *Musikî Müzik*, zahrnující jak již existující díla, tak i práce, které byly speciálně vytvořeny pro prostor galerie hunt kastner a České republiky, je součástí právě probíhajícího cyklu výstav, ve kterém se galerie soustředí na umělce, jejichž tvorba je úzce spjata s médiem hudby.

Cevdet Ereka (*1974, Istanbul), studoval architekturu a poté zvukové inženýrství a design v Istanbulu. Jakožto držitel ocenění Nam June Paik Award má za sebou velké množství výstav, například sólové výstavy v Art Foundation v Istanbulu, M HKA v Antverpách, Kunsthalle v Basileji, Spike Island v Bristolu, Hamburger Bahnhof v Berlíně a Art Institute v Chicagu. Dále se již několik let opakovaně účastní mezinárodních skupinových výstav, včetně 20. Bienále v Sydney, 8., 12. a 14. Bienále v Istanbulu, 11. Bienále v Šardže, dOCUMENTA 13, a také reprezentoval Turecko na 57. Mezinárodním bienále v Benátkách. Ereka je zároveň také bubeníkem istanbulské experimentální rockové skupiny Nekropsi a vede kurzy zvukového inženýrství a designu na Istanbulské technické univerzitě.

Jak napodobit pobřeží za použití dvou rukou a koberce, ptá se Cevdet Ereka v jedné z vystavených prací, a zároveň v ní předkládá jak instrukce, tak instrumenty potřebné k zodpovězení takové otázky (*SSS – Sahil Sahnesi Sesi / Shore Scene Soundtrack* 2008/2021). Souběžně tím nabízí možné vodítko k celé své výstavě, která z takových návodů-nástrojů sestává. Právě tak by se dal číst už samotný název výstavy *Musikî Müzik* vyvedený na galerijní vývěsce (*Musikî Müzik*, 2013/2021). Podobně znějící pojmy vychází z téhož starořeckého výrazu, ale zatímco *musikî* se do turečtiny dostalo přes arabštinu a označuje tradiční hudbu osmanského období založenou na maqamovém systému, *müzik* do tureckého jazyka proniklo francouzskou oklikou a vztahuje se moderně k hudbě vůbec. V porovnání obou slov se tak vzájemně destabilizují partikulární i univerzální identity. Obě slova se dají navzájem napodobovat bez toho, že by jedno příčinně předcházelo druhé. S oběma slovy také vyvstává odkaz na nějakou podobu hudby, a to nejen v rovině významu.

V Erekově práci ostatně hudba sehrává zásadní úlohu, jejíž někdy až záludná zjevnost se umocňuje biografickou okolností, že umělec je mimo jiné bubeníkem. Za zvláštní druh nástrojů obecně se dají považovat hudební nástroje. Z nich se svébytně vyčleňuje množina bicích nástrojů, které nejpříměji ozvučují dotek prostřednictvím rytmu, redukce a repetic. Do této množiny se pak určitým nesamozřejmým způsobem řadí mnohé Erekovy práce. V napodobování a dotýkání lze rozpoznat základní typy vztahů, jež odpovídají přenesené a přímé souvislosti či, jinak řečeno, metafoře a metonymii. Erekovův mimetický perkusionismus by se potom dal popsat jako napodobování dotýkáním, anebo naopak napodobování odpíráním dotyku. Na jedné ze stěn visí rám blízkovýchodního bubnu zvaného *daf*, na němž jsou v pravidelných rozeztupech připevněny kovové kroužky (*Daf without Skin*, 2021, vytvořený ve spolupráci s výrobcem *dafů* a hudebníkem Sami Hosseinim), který však postrádá ozvučnou kůži. Zatímco buben svůj původní účel pozbývá a stává se vizuální reprezentací cyklického času, jiné předměty jej mohou přijmout. Ručně foukané sklenice přejímají tvar dobytčích zvonců a neslouží k pití, ale k imitaci vzdálených zvířecích zvuků (*Çingir / Jingle*, 2012 a *Cinkot / Jingle*, 2021). Zaslý ayran na stěně běžné sklenice na víno nese přímý dotek nadojeného mléka a jeho textura může připomínat zvětralé horské

stráně. Původní, několik let starou sadu sklenic na nynější výstavě doplňuje sada nově vytvořená ve spolupráci s Ivanem Pokorným z ateliéru skla na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze a se sklárnou v Novém Boru. S takovým opakováním pracuje Erek soustavně. Když napodobuje své dřívější práce, ukazuje opakování jako podmínku možné změny a napodobování sebe sama jako způsob, jak nezůstat stále týmž. Schopnost podobnost rozeznat představuje předpoklad pro možnost stát se podobným, tedy jinými slovy, jak se změnit.

Druhý vystavený daf se své obvyklé funkci vzdaluje ještě nápadněji, když se narovná do lineární obdoby svého kruhového protějšku, jež visí nad ním (*Ruler Daf without Skin*, 2021). Jeho kovová oka dočasně ztrácí své perkusní kvality a stávají se notovým zápisem, který předepisuje pětáosmdesát úderů dlouhou hudební sekvenci určenou právě pro daf. Měření představuje význačný přístup v rejstříku Erekových postupů, který však v jeho podání probíhá jako napodobování času a dotýkání prostoru. Neslouží tedy jako prostředek politicko-geografické disciplinace a kontroly. Oproti tomu zajišťuje odstup od bezprostředního tady a teď, aniž by přitom popíralo nezbytnou subjektivní situovanost. Nejde tu o přesnost, ale o vytvoření vztahu, o otevření prostoru a času, spíše než o jejich závazné zaměření. Další pravítka předkládaná na pražské výstavě odkazují k cyklické banalitě kalendáře (*Circular Week Ruler*, 2011/2019), stejně jako ke zkušenosti pandemie, k jejím rytmizovaným dějinám i k šumu její každodennosti (*Ruler COVID 19 Calendar*, 2021; *Ruler 2019 BC19 to 1 AC19*, 2021). Jako měřicí návody-nástroje se tu ukazují i zavedené formáty reprezentace, k nimž vedle slov patří i obrazy, tak jako fotografie prázdného prostoru umístěná před vstupem do onoho prostoru (*Exhibition of Human Scale*, 2021). S vyprazdňováním výstavních prostor pracuje Erek dlouhodobě. Pokaždé přitom vytváří odlišný druh prázdna. To přítomné slouží především ke znejistění měřítka prostřednictvím architektonické intervence, jež zakrývá všechny návodné předměty a zazdívá dveře do vedlejší místnosti. Paradoxně tak potvrzuje význam žité zkušenosti, která nezbytně zůstává antropomorfní, ale s úspěchem se zbavuje nechtěného antropocentrismu. Pouze v případě příchodu dalšího návštěvníka se prázdný prostor rozezná zvukem umělceva vlastního domovního zvonku, jehož kovové části byly u příležitosti výstavy nahrazeny skleněnými (*Zvonek*, 2021). Erekem připravené prázdno tak v dnešním čase nejisté přístupnosti galerií nemá přezíravě předjímat hrozící nepřítomnost diváků, ale naopak se naplňuje očekáváním případných setkání.

V pokusu o přiblížení Erekových prací pak možná nezbyvá nic lepšího než tyto práce napodobovat, aniž by se přitom při jejich překladu do slov dalo opřít o jakýkoli předem připravený postup (pokud by ovšem celý text nesestával z onomatopoií). Každý řádek tohoto textu by se pak dal číst jako pravítko přikládané ke křivícímu se času zkušenosti. Zvuk slov by zatím v nejlepším případě vyprazdňoval jejich význam. Staly by se z nich rámy bubnů stažené z kůže, které by napříště sloužily ke hře, jež by se proměňovala s každým svým opakováním.

Vojtěch Märc, 12/2021

Velké díky patří Ivanu Pokornému, Tomášovi Svobodovi a Michalovi Czanderlemu za neocenitelnou pomoc při přípravě výstavy. Rádi bychom také poděkovali Ministerstvu kultury České republiky a městu Praze za jejich dlouhodobou podporu našeho programu i výtvarného umění v ČR.